

въпроса за изтокъ, безъ да се вземе нѣкакво опредѣлено решение. Когато къмъ края на 1810 г. — за да задържи къмъ себе си Русия — Наполеонъ повдига отново въпроса за подѣлбата на Турция, Русия не счете за умѣстно и да отговори.

Русия започна сама да завзема Бесарабия и областта около устието на Дунава, но разбра каква голѣма самоизмама се крие въ проектитъ за бързото разгромяване на Турция и за проникването презъ нея въ Индия¹⁾. Борбата, започната съ Турция отново — продължава нѣколко години. Австрия успя да привлече английската флота въ Дарданелитъ, за да насърди Турция къмъ упорство и най-после се сключва въ 1812 г. мира въ Букурещъ.

Наполеонъ искаше да нахълта въ Англия презъ трупата на Турция. Оказа се, обаче, че Европа присѣтствува по-рано на погребването на неговитъ широки империалистични планове. Той нахълта въ Русия, която водѣше съ Турция упоритата война. Русия прекрати тази война и я замѣсти съ решителния двубой при Ватерлоо. На Виенския конгресъ Метернихъ поиска да се гарантира изрично цѣлостта и сжестуването на Турция. Александръ I не се съгласи на това, като постави началото на една нова източна политика, следвана само съ руски сили. Тази политика се разрази въ нови последователни пожари.

в) Отъ Парижкия миръ до Одринската конвенция.

Унищожила своя голѣмъ, но времененъ, врагъ Наполеона, Англия схваща веднага какъвъ опасенъ и постояненъ неприятелъ представлява за нея Русия съ своята безбрѣжна земя и съ неизчерпаемитъ си бойни сили. Съ едно рѣдко прозрение нейнитъ държавници очертаха още тогава британската политика на изтокъ. Русия трѣбваше да види всички свои източни планове, единъ следъ другъ, поразени било направо — най-жестоко, било чрезъ моралния натискъ на най-разнообразнитъ коалиции. На всѣко недоволство на Русия отъ тази английска политика, Англия отговаряше смирено, че хегемонитъ сж вредни за свѣта и най-първо Русия трѣбва да си спомни на какво се дължи „свещената“ война срещу Наполеона — именно че единъ самозабравилъ се властитель бѣше нахълталъ тъй дълбоко въ хубавитъ руски земи.

Още на 29 май 1812 г. рускиятъ пълномощенъ министръ въ Парижъ се оплаква на руския канцлеръ отъ интригитъ на Англия спрямо Русия „съ чиято помощъ Англия можа да свърши успѣшно борбата си съ Наполеона“. Военния съюзъ между Австрия, Германия, Русия и Англия срещу Наполеона, Англия е искала да противопостави вече срещу Русия:

Maintenir la quadruple alliance dans son intégrité exclusive et dans cette alliance former une ligue de trois contre un dans toutes les discussions, pour mettre la Russie, dans un isolement constant et l'obliger à céder ou à contredire sans cesse intriguer, influencer et se cacher pour faire bande à part, и т. н.²⁾

Английската политика на преграждане руското движение къмъ юго-източна Европа и къмъ западна Азия се подкрепяше най-енергично отъ Метерниха. Тежката ржка на този дипломатъ спираше всѣко духовно и народно движение — всѣка промѣна на сжествуващето политическо положение на Европа. Метернихъ използва спрямо Русия всичкитъ си дарби въ международното интригантство, за да предотврати свличането на този колосъ къмъ балканскитъ владѣния на Султана.

Австрия започна да запада още въ времето на Мария Терезия. Постепенно тя загуби всички свои владѣния въ Германия и въ Италия. Наполеонъ ускори много това отслабване. Метернихъ разбираше, че единъ организъмъ, който е почти престаналъ да живѣе органически животъ, трѣбва да бжде херметически затворенъ, за да не се разложи окончателно. Ето защо, той наложи, съ помощта на Александръ I, въ Австрия и въ цѣла Европа единъ редъ на страшно политическо мъртвило. Той не искаше никакви сътресения въ Европа било въ нейния центъръ, а най-малко въ източната ѣ частъ. Тия сътресения можеха да докаратъ до развълнуване на духоветъ. Това бѣше и една отъ най-главнитъ причини да се иска запазването изцѣло на Турция.

¹⁾ Thiers. Histoire du Consulat et de l'empire. Paris, т. VIII. стр. 449.

²⁾ Correspondance diplomatique du comte Poro die Borgo et du Comte de Nesselrode. Paris 1897. т. II., стр. 522.